

המדינה בבג"ץ: לא רק שיקולי ביטחון משפיעים על תוואי הגדר

מאת [יובל יעז](#)

לראשונה מודה המדינה כי השיקול בקביעת תוואי גדר ההפרדה איננו "ביטחוני" בלבד, וכי בתוואי מעורבים שיקולים נוספים. מדובר בשינוי הטיעון העקרוני שנציגי הפרקליטות הקפידו לטעון בבג"ץ, כי התכלית בהקמת הגדר ביטחונית, ואיננה מערבת שיקולים "מדיניים" או אחרים. העמדה החדשה עולה מעמדת המדינה בתשובה לעתירת תושבי עזון שבשומרון, שממזרח לקלקיליה. יצוין כי לפני שנה קבע בג"ץ, בפסק דין עקרוני בעניין הגדר בפרשת בית-סוריק, כי למדינה אין סמכות להקים גדר בשטחים משיקולים "מדיניים" או "פוליטיים", ה"מספחים" שטחים.

מהודעת המדינה עולה גם שינוי המדיניות ביחס ל"זמניות" הגדר: עד עתה טענה המדינה בבג"ץ שהגדר "זמנית", וכשם שהיא מוקמת ניתן לפרקה או להזיזה. הנימוק שימש את המדינה בהתנגדותה לצווי-ביניים עד לבירור העתירות. כעת מתברר שעלות "הזזת" הגדר היא כה כבדה, שמנימוק זה בלבד מבקשת המדינה להשאיר על-כנו תוואי שאינו נכון, גם לשיטתה.

גדר ההפרדה באזור כבר הושלמה, והיא מתפקדת. באזור, שמצפון לקלקיליה, יוצר התוואי "מובלעת" נפרדת מהקו הירוק, ממשיכה מזרחה, מקיפה ממזרח את ההתנחלות צופין, ונוגסת באדמות הכפרים ג'יוס ועזון. ב-2002 הוגשה עתירה נגד קטע זה ואז הודיעה המדינה כי הגדר ממשיכה אל גבעה נוספת, מזרחית לצופין, מנימוק ביטחוני: "בקטע זה משמש התוואי לתצפית אל כביש 55", כתב אז עו"ד יובל רויטמן מהפרקליטות, "המוביל אל קרני-שומרון, מעלה שומרון, גינות שומרון ואל קלקיליה".

בהסתמך על הנימוק הביטחוני של התוואי, דחה בג"ץ את העתירה. "בעניין שלפנינו", כתבו השופטים דורית ביניש, יצחק אנגלרד ואילה פרוקצ'יה, "נועדה תפיסת המקרקעין לצרכים צבאיים מובהקים בתקופת הלחימה המתנהלת נגד מתקפת הטרור". כעת, בעקבות עתירה חדשה שהגישו המוקד להגנת הפרט ותושבי עזון ונבי-אליאס, "מודה" המדינה שהסיבה להתמשכות הגדר מזרחה לא היתה הצורך להשקיף אל כביש 55, אלא תוכנית המתאר של צופין, לפיה אמור לקום במקום אזור תעשייה. תוכנית המתאר טרם אושרה, והיא במעמד של "תוכנית מופקדת".

"בתכנון התוואי", הודיע לבג"ץ ביום חמישי עו"ד אבי ליכט מהפרקליטות, "ניתן משקל לתוכנית בהליכי תכנון, אך טרם ניתן לה תוקף". ליכט מציינ שהשיקולים בקביעת התוואי ב-2002 לא תקפים כיום, לאחר פסק דין בית-סוריק ששינה את שיקולי המדינה בקביעת התוואי. "לו היה המכשול באזור זה מתוכנן היום", הודיעה המדינה, "הפינה הדרום-מזרחית של התוואי היתה מתוכננת באופן שונה, ללא התחשבות בתוכנית".

המדינה נסמכת על השיקול הכספי בטענתה שאין לפרק את הגדר. לטענת הפרקליטות, "עלות פירוק המכשול וסלילתו מחדש בקטע זה כבדה ביותר - עשרות מיליוני שקלים". המדינה אף מפרטת את העלויות: עלות הקמת הגדר באזור הגיעה ל-96 מיליון שקל, עלות הפירוק מגיעה ל-30 עד 35 מיליון שקל, ועלות ההקמה מחדש תגיע ל-50 מיליון שקל. מכך עולה ש"הזזת" הגדר מכפילה את עלות הקמתה, וזאת בניגוד לעמדת המדינה כי הגדר "זמנית" וכשם שהיא מוקמת כך ניתן לפרקה או להזיזה.

העותרים דורשים, באמצעות עו"ד מיכאל ספרד, לפרק את הגדר שמדרום

וממזרח לצופין. בדיון אתמול תמהה השופטת ביניש על שינוי עמדת המדינה מאז הדיון בעתירה הקודמת, שגם בה היתה מעורבת, והוסיפה "לימים למדנו שיש קורלציה בין הגדר לתוכניות מתאר". השופטים אהרון ברק, מישאל חשין וביניש הוציאו צו על-תנאי וחייבו את המדינה לנמק מדוע לא תפורק הגדר, אולם קבעו שהדיון יתחדש לאחר פסק-הדין העקרוני בעניין הגדר, שיכלול את ההתייחסות להחלטת בית-הדין בהאג.

דובר משרד המשפטים מסר כי "לגבי תכנון התוואי ביו"ש, תכלית הקמת המכשול ביטחונית בלבד. לעניין זה יש לזכור כי ההגנה על המתיישבים הישראליים בשטחים, הן על היישובים והן על צירי הדרכים היא טעם ביטחוני חשוב בתכנון התוואי. עמדת המדינה היא כי מחובתה להגן גם על אזרחים אלה. אי לכך מגן המכשול גם על יישובים ישראליים בשטחים ועל דרכי הגישה אליהם".